

Шифр: «Комунікаційні технології»

НАУКОВА РОБОТА

на тему: «Використання комунікаційних технологій у публічному
управлінні»

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО – МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ	5
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ВИКОРИСТАННЯ КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВОРОНОВИЦЬКІЙ СЕЛИЩНІЙ РАДІ ВІННИЦЬКОГО РАЙОНУ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ	10
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ КОМУНІКАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ У ВОРОНОВИЦЬКІЙ СЕЛИЩНІЙ РАДІ ВІННИЦЬКОГО РАЙОНУ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ	21
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	31
ДОДАТКИ	36

ВСТУП

Актуальність теми пояснюється тим, що в умовах децентралізації надзвичайно важливим є формування паритетних засад в управлінні, що відповідає інтересам як громадськості, так і органів влади, а за змістом становить діалог. Для досягнення бажаного ефекту змін в державі необхідно якомога більше використовувати засоби ефективної комунікації в процесі взаємодії влади і населення, оскільки від якості проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи в кінцевому результаті залежить успіх реформ.

Гіпотеза дослідження базується на припущенні, що ефективне використання комунікаційних технологій сприятиме результативності проведення реформи децентралізації на місцевому рівні.

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування таких умов використання комунікативних технологій, за яких можлива ефективна взаємодія органів влади з громадянським суспільством; визначення комунікативних технологій, які спрямовані на подолання закритості у сфері муніципального управління та мають бути розвинуті як сучасні механізми управління у відкритому суспільстві.

Для досягнення мети слід вирішити такі *завдання*:

- проаналізувати сучасний стан дослідження комунікативних технологій українськими та зарубіжними дослідниками;
- розкрити сутність понять, що стосуються комунікаційних технологій, політичної комунікації, процесу та бар'єрів комунікації;
- розробити ефективні комунікаційні механізми для використання Вороновицькою селищною радою Вінницького району Вінницької області у власній діяльності та з можливістю подальшого впровадження механізмів в інших органах місцевого самоврядування; запропонувати до впровадження інструменти е-демократії як механізму ефективного партнерства громади та органів влади.

Об'єкт дослідження – комунікаційний процес між громадою та органами місцевого саморядування.

Предмет дослідження – процес використання комунікаційних технологій в умовах проведення реформи децентралізації.

Методи дослідження. У ході дослідження ми використовували такі методи: історичний, при дослідженні підходів до поняття комунікації, системний підхід, що розглядає комунікативні технології як цілісний комплекс взаємозалежних елементів; метод аналізу і синтезу; логічний метод – для визначення рівня впровадження комунікативних прийомів на практиці; статистичні методи, моделювання й узагальнення – для розробки пропозицій удосконалення комунікативного процесу на об'єкті дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в уточненні поняття «політична комунікації», теоретичному обґрунтуванні забезпечення ефективних комунікацій новоствореної Вороновицької ОТГ та впровадженні інструментів е-демократії на місцевому рівні.

Інформаційну базу дослідження становлять: регламент громади, паспорт громади, звіт про діяльність новоствореної Вороновицької ОТГ, теоретичні положення щодо сутності комунікаційного процесу, наукові публікації українських та зарубіжних вчених та практиків, Конституція України, закони і підзаконні нормативно-правові акти.

Апробація наукових досліджень. Основні положення наукового дослідження та отримані наукові результати оприлюднено на V Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції «Менеджмент XXI століття: сучасні моделі, стратегії, технології» (м. Вінниця, ВТЕІ КНТЕУ, 19.10.2018).

Робота містить 30 сторінок тексту, 6 таблиць та 6 рисунків, 3 додатки. У роботі використано 50 літературних джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО – МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ

Існування в сучасному суспільстві суперечливих соціальних, економічних, політичних інтересів потребує як їх узгодження, так і загалом створення атмосфери довіри між їх учасниками. Важлива роль у цьому процесі належить діалогу між владою та громадянами, їх об'єднаннями, тобто забезпечення комунікативного зв'язку між учасниками публічних відносин. Налагодження партнерських відносин між суб'єктами публічного життя актуалізує дослідження проблеми публічної комунікації. Для України актуальність окресленої проблеми посилюється й високим ступенем недовіри громадян до чинної влади, що зумовлена низкою причин, серед яких розбіжність між обіцянками напередодні виборів та труднощами в окремих пунктах їх виконання після завершення виборчої кампанії; деструктивна робота представницького органу країни та інші.

Проблеми комунікації є предметом дослідження філософів, соціологів, політологів. Серед них Д. Белл, П. Брегер, Н. Вінер, Ч. Кулі, Г. Лассуел, К. Леві-Строс, Т. Лукман, Дж. Г. Мід, Ю. Хабермас, Дж. Б. Уотсон та інші. Феномен політичної комунікації досліджували Е. Бенрайз, Д. Берло, Р. Катц, Ж.-М. Котре, Б. Кретон, П. Лазарфельд, В. Ліпман, Л. Пай, Л. Перлінг, Л.Р. Посікера, М. Розенберг, К. Санне, Ж.-Р. Шварценберг та інші. Проблеми політичної комунікації стали предметом дослідження вітчизняних вчених – С. Барматової, В. Бебика, Ю. Ганжурова, О. Гриценка, С. Денисюк, О. Дубаса, О.Картунова, С.Кащавцевої, В. Недбая, Г. Почепцова, В. Різуна, І. Слюсаренка, М. Соколова, Є. Тихомирової, О. Шахтемірової та інших [24].

Для визначення суті та ролі публічної комунікації в сучасному суспільстві, доцільно звернутися до поняття «комунікація». Відзначимо, що існує велика кількість його трактувань, зазначених в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 - Визначення поняття «комунікація»

Автор	Визначення
Ч. Кулі	Комунікація розглядається як механізм, за допомогою якого забезпечуються, існування розвиток людських відносин, що охоплює всі розумові символи, засоби їх передачі у просторі та часі [27].
К. Черрі	Соціальне поєднання індивідів за допомогою мови та знаків, установлення загальнозначущих наборів правил для різної цілеспрямованої діяльності[16].
П. Сміт, К.Беррі, А. Пулфорд	Акт відправлення інформації від мозку однієї людини до мозку іншої людини [17].
А. Звєгінцев, А. Панфілов	Специфічний обмін інформацією, процес передачі емоційного та інтелектуального змісту [5].
О. Соловйов	Процес встановлення усвідомлених контактів між комунікаторами та реципієнтами [27].

Публічною називається така комунікація, коли особа, яка говорить, звертається до конкретної аудиторії з тривалим висловлюванням через засоби масової інформації, спеціальні інструменти або безпосередньо. Іншими словами, в публічній комунікації присутні обличчям до обличчя оратор і аудиторія. Крім їх взаємодії, при аналізі публічного виступу підлягають обліку комунікативний шум, інформаційний і поведінковий результати виступу, контекст, слуховий і зоровий канали повідомлення, стиль виступу. В успішному публічному виступі поєднуються функції інформування та переконання, що використовують логіку і емоції, харизму виступаючого і його вміння впливати на аудиторію.

Центральним завданням публічної комунікації є переконання. Ефективні стратегії переконання враховують вибірковість уваги аудиторії (ми чуємо

тільки те, що хочемо чути) і припускають її активне, в тій чи іншій формі, залучення в комунікацію (ось чому на політичних мітингах так важливі «кричалки»: вигукуючи гасло, людина стає як би його співавтором). Несприйнятливість свідомості до певних ідей може створювати труднощі для оратора, зате відсутність такого «імунітету» часом робить аудиторію довірливою, вразливою щодо несумлінних комунікаторів. Досить згадати численні сумні випадки обману і шахрайства, засновані на комунікативному маніпулюванні людьми.

Різновидом комунікації, що використовується в публічному управлінні, є політична комунікація, під якою розуміють процес передачі, обміну політичною інформацією, який структурує політичну діяльність та надає їй нового значення, формує громадську думку і політичну соціалізацію громадян, з урахуванням їхніх потреб та інтересів [15]. Зміст концепту політичної комунікації можуть певним чином збагатити, на наш погляд, і історичні моделі зв'язків з громадськістю. Так, С. Кутліп, А. Сентер, Дж. Брум виділили чотири моделі (таблиця 1.2.).

Таблиця 1.2 - Моделі зв'язків з громадськістю

№ з/п	Історичний період	Сутність моделі
1	2	3
1.	3 середини 19 ст.	Модель реклами – однобічний, маніпулятивний підхід передавання інформації.
2.	3 початку 20 ст.	Модель суспільної інформації – розповсюдження інформації в суспільстві, що стосується мети тієї чи іншої організації; велика увага приділяється об'єктивності повідомлення, проте характеризується однобічністю процесу комунікації.
3.	3 1920 р.	Двобічна асиметрична модель – базується на вивченні установок реципієнта, з метою їх зміни; має пропагандистський, маніпулятивний характер.

Продовж. табл. 1.2.

1	2	3
4.	З середини 20 ст.	Двостороння симетрична модель – базується на принципах взаєморозуміння і партнерства з об'єктом впливу, характеризується максимальним врахуванням інтересів і мотивації об'єкта, посиленням етичного аспекту у взаємодії [6, с. 19].

Остання модель, як і відкриття зворотного зв'язку, спрямували увагу науковців на те, що в сучасному суспільстві змінюється рушійна сила соціальних змін – поруч з економічною, великої ваги набуває інформаційна сфера. Особливо це проявляється в умовах інформаційного суспільства, коли влада у відносинах з суспільством, з іншими державами змінює прямий тиск і насильство технологіями маніпулятивного впливу. Ці процеси мобілізують нове покоління лідерів (лідерів-інтелектуалів), нову якість влади, використання нових засобів (каналів передавання інформації) і відповідно актуалізують питання захисту населення від маніпулятивних впливів. Сучасна політична комунікація характеризується медійним характером, нині активно використовуються різні медіа-засоби, створюється медійне середовище тощо. Ці явища і процеси досліджуються, на наш погляд, розширюють уявлення про політичну комунікацію. Серед здобутків дослідників можна вважати і створення чотирьох теоретичних моделей комунікації: модель передавання; експресивна модель; публічна модель і рецепційна модель. Усі вони є удосконаленням моделі Г. Лассуела, проте більше адаптовані до сучасних реалій. [49].

У демократичному суспільстві комунікація є ефективною, якщо вона не тільки є технічно сучасною, інтерактивною, двосторонньою, але й відповідає іншим демократичним вимогам – таким, як правовий і моральний контроль суспільства над діяльністю ЗМІ, забезпечення справжнього плюралізму думок, прямий контакт між відправниками й одержувачами інформації,

децентралізація інформаційних каналів, повага до свободи слова й конфіденційності приватного життя. Така ефективність безпосередньо залежить від низки умов: політичні (партійна, виборча система, політична культура, зміст і характер політичних подій); історичні (тенденції часу, суспільна і історична пам'ять); суспільні (насиченість подій суспільного життя – спорт, культура, свята); характер і технічні можливості комунікаційного простору (організаційна структура ЗМІ, журналістика, вплив і участь спілок, профспілок, церкви). Щодо останнього, то в умовах інформаційного суспільства політична комунікація набуває теж унікальних властивостей – відбувається комунікація між образами, трансльованими за допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних технологій [45].

Подальше реформування публічного управління може бути успішним лише в тому разі, якщо воно буде реалізовуватися комплексно, таким чином, щоб перетворення в одній сфері, наприклад, економічній, стимулювали перетворення в соціальній сфері, а вони, у свою чергу, – в політичній сфері й навпаки. Комплексні перетворення неможливі без застосування комунікативних технологій. Держава без вироблення певного образу майбутнього, а також схваленої суспільством стратегічної моделі поведінки приречена на кризи.

Таким чином, перспективи застосування різноманітних комунікативних технологій у сфері публічного управління в Україні визначаються передусім набуттям урядовцями комплексу знань щодо вибору нових форм і методів управління для створення цілісної, ефективною та гнучкою системи влади в умовах динамічного середовища.

Взаємодія влади та громадян, що забезпечується використанням сучасних комунікативних технологій, повинна забезпечити подолання негативних явищ у сфері публічного управління і сприяти гармонізації відносин між державою й суспільством.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ВИКОРИСТАННЯ КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВОРОНОВИЦЬКІЙ СЕЛИЩНІЙ РАДІ ВІННИЦЬКОГО РАЙОНУ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Вороновиця – селище міського типу з 1956 року, за адміністративним поділом селище належить до Вінницького району. У селищі Вороновиця проживає 6500 чоловік. Вороновицькій селищній раді підпорядковані села Ганщина, Сорочин, Росоха. Селище перетинає автомобільний шлях на Київ, Львів, Одесу та залізнична колія. Селище розташоване в долині річки Воронки на лівобережжі Південного Бугу. Природні умови, клімат, рельєф сприятливі для ведення сільськогосподарської діяльності. Селище багате на пам'ятки історії. Територія, на якій розташована Вороновиця, заселялась з часів трипільської культури. На околицях села знаходяться залишки земляних валів – сліди укріплень. Вперше про Вороновицю згадується в описі Вінницького замку 1545 р., як маєток Івашка Вороновицького.

У 70-х роках XVIII століття Францішек Ксаверій Грохольський сприяв будівництву великого палацу. Палац було побудовано в стилі раннього класицизму, в 1770–1777 рр. Зважаючи на велику історичну цінність, Європейським Союзом було виділено грант на 30 млн грн. на реставрацію палацу в Вороновиці, в межах проекту Вінницької районної ради «Туризм – запорука динамічного соціально-економічного розвитку сільських громад». У межах реалізації багатоцільового проекту з відродження туристичної зони Вінницького району, крім ремонтно-реставраційних робіт зовнішньої частини палацу, також було відремонтовано Жабелівський музей історії села, створено інформаційний центр розвитку туризму.

Паспорт Вороновицької об'єднаної територіальної громади можемо спостерігати в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 - Паспорт Вороновицької об'єднаної територіальної громади

Здоров'я	2016
Фельдшерсько-акушерські пункти	0
Амбулаторії, поліклініки	1
Лікарні	1
Станції швидкої допомоги	0
Дитячі та освітні заклади	2016
Школи I-III ступенів	1
Школи I-II ступенів	2
Школи I ступеня	0
Дитячі садки	3
Заклади позашкільної освіти	1
Заклади культури	7
Заклади фізичної культури	1

На сьогоднішній день успішно працюють цегельний завод, лісництво, консервний завод та приватні підприємства. З року в рік зростає культура, поліпшуються побутові умови жителів селища. Багато уваги приділяється медичному обслуговуванню жителів Вороновиці. В селищі діє районна лікарня на 80 ліжок, де працює 21 лікар. На території Вороновиці знаходиться психоневрологічний інтернат.

18 грудня 2016 року було створено Вороновицьку об'єднану територіальну громаду, до якої увійшли селище Вороновиця та село Комарів. Село Комарів розташоване у 15 кілометрах від обласного центру, а його населення налічує 1277 чоловік. Зміна порядку фінансування та підпорядкування Вороновицької громади стали поштовхом до змін в організаційній структурі. На рис. 2.1. ми можемо побачити організаційну структуру Вороновицької селищної ради до об'єднання в Вороновицьку ОТГ.

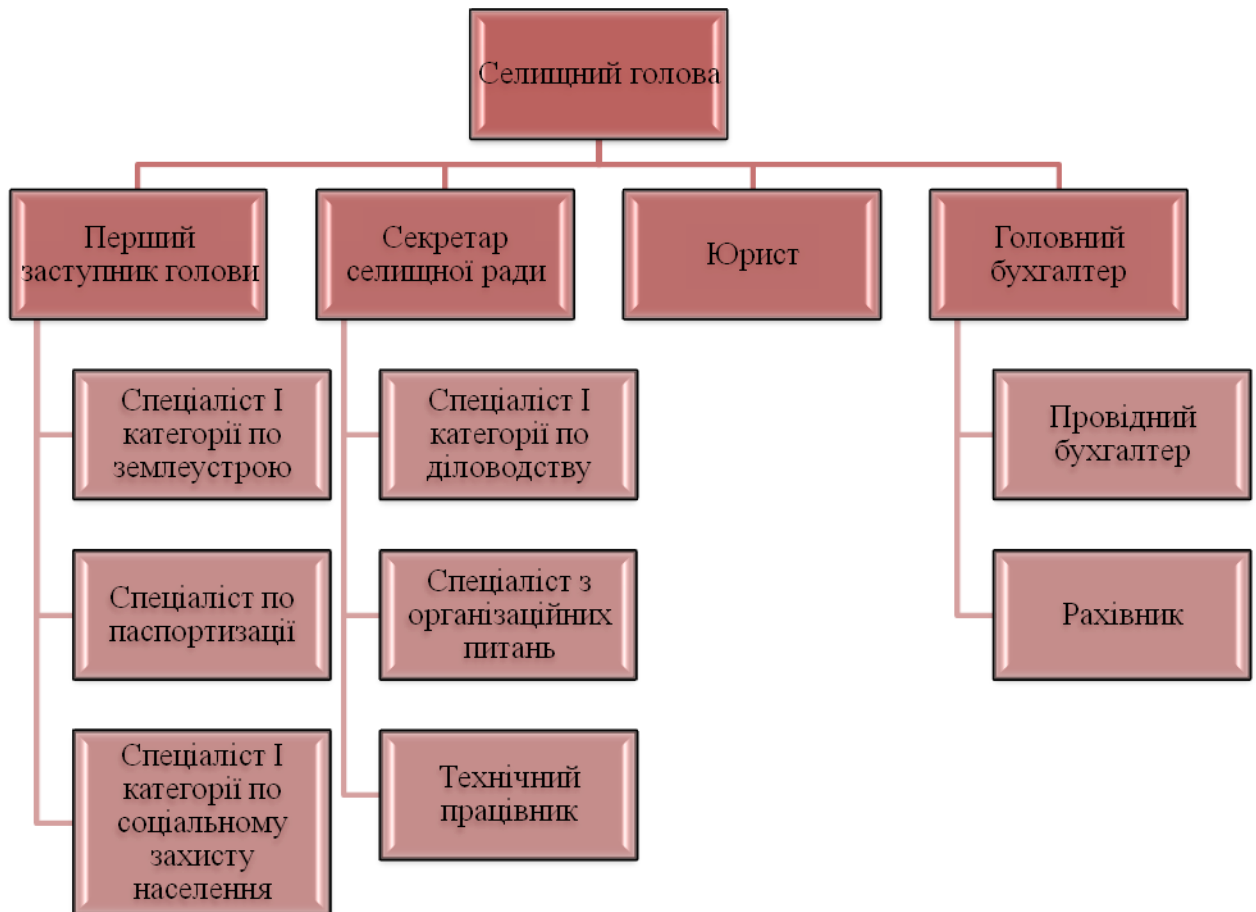

Рисунок 2.1 - Організаційна структура Вороновицької селищної ради Вінницького району Вінницької області (до створення ОТГ 18.12.2016)

Після прийняття рішення про створення ОТГ з'явилась необхідність реорганізації організаційної структури селищної ради (Додаток А). Було створено нові відділи, серед яких можна назвати відділ фінансів, бухгалтерського обліку та звітності, відділ комунальної власності та земельних відносин, а також організаційний відділ, також введено до штату нові посади, насамперед посада старости громади, що об'єдналася з селищем Вопоновицею, а саме громада села Комарів. Новостворену організаційну структуру селищної ради в об'єднаній громаді представлено на рис. 2.2., при чому варто зазначити, що планується створення ще таких відділів, як відділ освіти, культури, архітектури, що свідчить про потужні перспективи Вороновицької селищної громади в її економічному, соціальному та культурному розвитку.

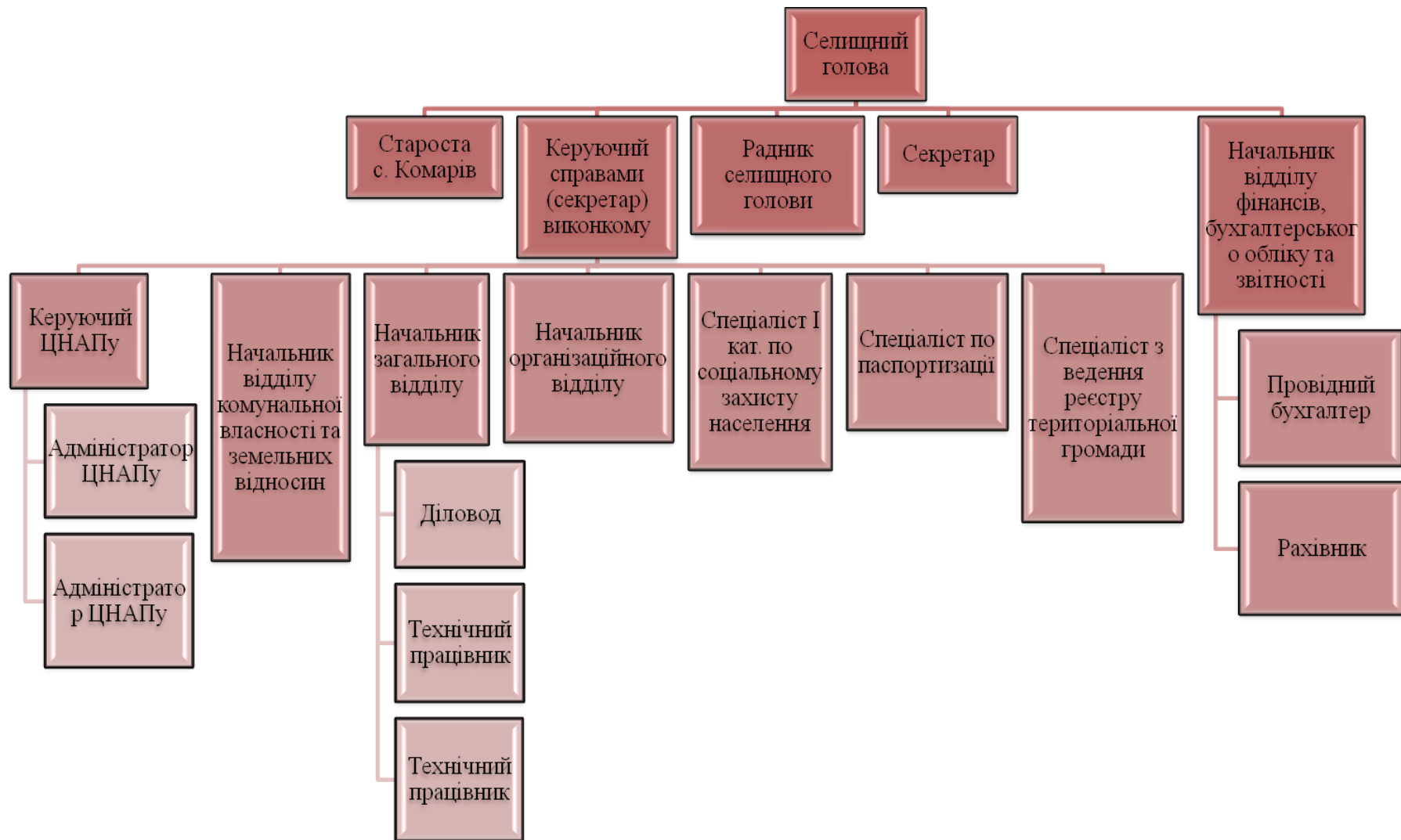

Рисунок 2.2 - Організаційна структура Вороновицької селищної ради (після створення Вороновицької ОТГ)

Для жителів Вороновицької ОТГ було створено Центр надання адміністративних послуг (Додаток Б). Сьогодні центр надає близько півсотні різноманітних послуг. За період своєї роботи ЦНАП надав послуги більше п'яти тисячам громадян. Також в ЦНАПі працює державний реєстратор, яким у 2017 році було зареєстровано 170 прав власності на майно. З початку 2018 року – 415. Також у ЦНАПі послуги місцевим громадянам надають спеціаліст з Управління праці та соціального захисту населення Вінницької РДА та спеціаліст з Пенсійного Фонду, двічі на місяць у Вороновицю приїжджає спеціаліст із Бюро технічної інвентаризації. В режимі відео-конференцій громадян також консультують із Центру зайнятості. В перспективі – придбання обладнання для виготовлення ід-карток та закордонних паспортів. Адже, Стаття 3 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» говорить, що послуги в ОТГ мають бути не гіршими, а навпаки кращими ніж до процесу об'єднання. Головна ідея добровільного об'єднання громад – це покращення послуг на місцях, адже сюди передаються усі повноваження. І такий досвід потрібно поширювати в інші громади Вінницької області.

З початку 2018 року у Вороновицькій громаді найзатребуваніші є послуги, які надає державний реєстратор. За ним (а це 380 наданих послуг) – соціальні послуги та пенсійне забезпечення (155 послуг). У 2017 році ситуація виглядала дещо інакше: люди найчастіше звертались із питаннями соціального характеру (3398), на другому місці були запити щодо паспортної системи (507), а почесне третє місце займали питання з пенсійного забезпечення (481), що відображено в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 - Звернення громадян до ЦНАПу Вороновицької об'єднаної територіальної громади (ос.)

№ з/п	Назва послуги	2017	1 півріч. 2018	Абсолютне відхилення (+,-)
1.	Реєстрація права власності на майно	170	415	245
2.	Соціальні послуги	3398	380	-3018
3.	Пенсійне забезпечення	481	155	-326
4.	Паспортні процедури	507	315	-192

Одним із найпріоритетніших напрямів роботи по благоустрою громади є будівництво нових доріг (Додаток В). В 2017 році у Вороновиці заасфальтовано 8 вулиць протяжністю більше чотирьох з половиною кілометрів. Це такі вулиці, як Паркова, 8 Березня, Сонячна, Привокзальна, Садова, Поштова, 1 Серпня та частини Бакайської. Окрім проїжджої частини, облаштовано прибудинкові території біля трьох двоповерхівок. Також побудована нова паркувальна зона площею 450 квадратних метрів перед Вороновицькою школою №1. У с. Комарів у 2017 році будівельні роботи не проводились, в зв'язку із прокладанням водогонів. Однак у 2018 рік розпочато асфальтування доріг і в с. Комарів. Виготовлені проекти на капітальний ремонт чотирьох вулиць.

Невід'ємною частиною покращення якості життя є проведення централізованого водопостачання. З початку цього року у селі Комарів було збудовано 2 та капітально відремонтовано одну артсвердловину. 95 садиб по вулицях Першотравнева, Ополонича та Лісова користуються новим водогоном протяжністю більше трьох кілометрів. Будується водогін по вулицях Михайлівська, Зої Космодем'янської, Братів Катеринюків, Набережна та Лисенка. Тут до п'ятикілометрового водогону буде під'єднано 72 абонента. Також планується збудувати трьохкілометровий водогін для 40 домогосподарств. Цю гілку підключать до відремонтованої

артезіанської свердловини, яка нині обслуговує Комарівський навчально-виховний комплекс.

Серед важливих інфраструктурних об'єктів варто наголосити і на реконструкції очисної станції КУ-200, що по вулиці Гагаріна. Можливим це стало завдяки активній співпраці Вінницької обласної державної адміністрації та місцевої влади. Вороновицькою селищною радою було подано заявку на розгляд обласної конкурсної комісії щодо виділення коштів на завершення будівельних робіт. З фонду охорони навколишнього середовища було виділено 600 тисяч гривень. За ці кошти повністю відремонтоване приміщення, а також змонтоване сучасне очисне обладнання. Працює станція за принципом біологічної очистки нечистот. Обслуговуватиме вона приватний сектор: п'ятиповерховий багатоквартирний будинок та двоповерхівки по вулиці Гагаріна, а також бюджетні заклади селища, а саме школу, дитячий садочок «Ромашка», амбулаторію загальної практики сімейної медицини, хірургічний корпус та психо-неврологічний інтернат. Крім того здійснюється підготовка документів для будівництва очисної споруди по вулиці Молодіжній, яка обслуговуватиме двоповерхівки та дитячий садочок «Веселка».

Найвагомішим досягненням у сфері культури в 2017 році стало відкриття палацу Можайського після капітального ремонту фасадів пам'ятки архітектури. Фінансувався проект за кошти Європейського Союзу, а також субвенцій з обласного, районного та місцевого бюджетів (з бюджету ОТГ – 150 тисяч гривень).

Проаналізувавши інформаційні джерела та практику проведення комунікаційних заходів місцевою владою, ми виділили категорії подій, що мають місце в діяльності Вороновицької селищної ради Вінницького району Вінницької області.

1. Події дозвілля: державні, спортивні свята, активний відпочинок.
2. Культурні події: церемоніальні, релігійні, меморіальні й фольклорні.

3. Персональні події: урочистості, ювілеї, день міста (села, селища), прийомні дні посадових осіб Вороновицької селищної ради.

4. Організаційні події: політичні, благодійні, торговельні, промислові.

Загалом, заходи евент-менеджменту в публічному управлінні можна розприділити наступним чином:

- презентації, круглі столи;
- корпоративні заходи;
- відкриття (державних чи муніципальних органів, відділень, структурних підрозділів, наприклад, Центру надання адміністративних послуг у Вороновицькій ОТГ; торгових центрів, розважальних комплексів, і так далі з елементами промоушена або без);
- відкриті масові заходи (організація Дня міста й інших регіональних заходів).

Організація заходу потребує відповідно розробленням списку процедур: складання плану заходу; рішення організаційно-адміністративних питань; оформлення й технічне забезпечення; адміністрування проекту; запрошення гостей і ЗМІ; проведення презентації; кейтерінг (доставка провізії); букінг (каталог) артистів і ін.

Таким чином, ми бачимо, що керування подіями, організація подієвої комунікації активно використовується та стає реальністю повсякденного життя. Задля виконання повноважень, покладених на органи місцевого самоврядування та Вороновицьку ОТГ зокрема, вони у своїй діяльності використовують інформаційно-комунікаційні технології. Також в системі муніципального менеджменту використовуються соціально-комунікаційні технології, як система маніпуляційних дій-комплексів, спрямованих на поведінку зміни соціуму. Сюди ж відносимо інформаційно-комунікаційні технології, як конкретний спосіб роботи з інформацією: це і сукупність знань про способи та засоби роботи з інформаційними ресурсами, і спосіб та засоби збору, обробки та передавання інформації для набуття нових відомостей про

громаду. Тобто, під інформаційно-комунікаційними технологіями слід розуміти єдність способів, методів, технік призначених для збору, отримання, пошуку, опрацювання, кодування, передачі та зберігання різних видів інформації, а також забезпечення процесу комунікації з метою задоволення потреб населення.

Використання інформаційно-комунікаційних технологій у діяльності органів влади дає можливість висвітлювати її діяльність, надавати інформацію саме тоді, коли вона потрібна, надавати її лаконічно, простою мовою, роз'яснювати цілі проведення змін, обмежень, нововведень, проведення реформ.

Важливим аспектом реалізації демократичних цінностей в громаді є можливість відвідати з проблемним питанням (звернення, пропозиція, скарга) до керівництва та працівників Вороновицької селищної ради та отримати кваліфіковану відповідь в терміни, визначені Законом України «Про звернення громадян» (таблиця 2.2).

Таблиця 2.2 - Графік прийому громадян керівництва та працівників Вороновицької селищної ради

Ковінько Олександр Геннадійович	I - III Четвер	14 ⁰⁰ -17 ⁰⁰
Олесенко Світлана Леонідівна	Понеділок П'ятниця	9 ⁰⁰ -13 ⁰⁰
Грабчук Ірина Михайлівна	кожного дня крім п'ятниці	8 ⁰⁰ - 17 ⁰⁰
Дорош Лілія Василівна	кожного дня крім вівторка	8 ⁰⁰ - 17 ⁰⁰
Маджарова Олена Миколаївна	кожного дня	8 ⁰⁰ - 17 ⁰⁰
Карасенко Олена Олександрівна	кожного дня крім середи	8 ⁰⁰ - 17 ⁰⁰
Мисліцька Альона Вікторівна	кожного дня крім вівторка	8 ⁰⁰ - 17 ⁰⁰
Куций Костянтин Сергійович	Понеділок - Пятниця	10 ⁰⁰ - 13 ⁴⁵

Поруч із перевагами при використанні інформаційно-комунікаційних технологій органами місцевого самоврядування у Вінницькій області ми визначили і різноманітні проблеми. Вирішальне значення має розвиток активності жителів громад і їхня участь в управлінні громадою. Важливо зробити владу прозорою, почати складну роботу з формування відкритого громадянського суспільства. Розглянемо проблеми комунікації та шляхи їх вирішення в табл. 2.3.

Таблиця 2.3 – Проблеми використання інформаційно-комунікаційних технологій органами місцевого самоврядування у Вінницькій області

№ з/п	Проблема	Шляхи вирішення	Відповідальні особи / органи державної влади чи місцевого самоврядування, організації
1	2	3	4
1	Недосконалі нормативно-правові акти, що регулюють використання інформаційно-комунікаційних технологій в органах виконавчої влади та місцевого самоврядування, що стримують розвиток цих технологій.	Законодавча база потребує значних змін та доповнень, оскільки закони, постанови, укази тощо не відповідають рівню розвитку інформаційно-комунікаційних технологій та одні можуть суперечити іншим.	Громада (в порядку місцевої ініціативи, звернення до органів влади, народних депутатів України); органи місцевого самоврядування (в порядку подання пропозицій до обласних рад для врахування їх при формуванні регіональних програм розвитку), народні депутати України (в порядку депутатських ініціатив, законопроектів).
2	Недостатній рівень фінансування з державного бюджету.	Пошук інших джерел фінансування.	Обласні, загальнодержавні конкурси, міжнародні гранти.
3	Обмежений доступ до мережі Інтернет для посадових осіб місцевого самоврядування.	Поширення покриття, використання якісних надавачів послуг інтернет-зв'язку.	Відповідна сільська, селищна, міська рада.
4	Не всі посадові особи місцевого самоврядування володіють високим рівнем кваліфікації для використання інформаційно-комунікаційних технологій.	Підвищення кваліфікації в інформаційно-комунікативній сфері.	Відповідна сільська, селищна, міська рада; центр підвищення кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування.

Продовж. таблиці 2.3

1	2	3	4
5	Не всі органи виконавчої влади та місцевого самоврядування мають власні сайти. Ті, які мають, не завжди звітують на них про виконану роботу чи про заплановані заходи, проекти тощо.	Створення спеціалізованого підрозділу (призначення фахівця), який би інформував громадян за допомогою використання інформаційно-комунікаційних технологій про діяльність ОМС.	Відповідна сільська, селищна, міська рада.
6	Не всі органи місцевої влади Вінницької області забезпечили громадянам можливість до них звернутись.	Створення онлайн платформ (е-петиції, електронні звернення); надання відповідей на інформаційні запити населення у мережі Інтернет та підтримання комунікації між органами виконавчої влади, ОМС та населенням, засобами масової інформації.	Органи виконавчої влади, ОМС та активне населення, засоби масової інформації.

Отже, ми визначили проблеми, які існують в інформаційно-комунікаційній сфері у Вороновицькій ОТГ та шляхи їх вирішення. Україна робить певні кроки для впровадження та використання інформаційно-комунікаційних технологій у всі суспільні сфери. Проте, при використанні цих технологій органами муніципальної влади виникає значна кількість проблем, серед яких було виокремлено основні: недостатнє фінансування розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, низький рівень кваліфікованості державних службовців, недосконала законодавча база, обмежений доступ громадян до онлайн ресурсів тощо. Аби використання інформаційно-комунікаційних технологій у діяльності ОМС було ефективним слід проявити активність як органам муніципального управління так і небайдужим громадянам.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ КОМУНІКАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ У ВОРОНОВИЦЬКІЙ СЕЛИЩНІЙ РАДІ ВІННИЦЬКОГО РАЙОНУ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Взаємодія у відносинах органів влади і суспільства змінює основу управління державою, призводить до зміни механізмів публічного управління. У взаємодії рух інформації стає обопільним, унаслідок чого зростають темпи реагування влади на потреби громади. При цьому роль організатора вироблення рішення належить владі.

Демократія співучасті (партисипативна демократія) передбачає широке залучення громадськості у процеси прийняття рішень, у безперервний діалог щодо основних стратегій розвитку держави чи регіону, наявних проблем та шляхів їх розв'язання, підтримку критичного мислення та обопільної соціальної відповідальності. Основою соціальної відповідальності є динамічна система цінностей, властивих індивіду, соціальній спільноті та суспільству загалом, інституціям й органам державної влади, органам місцевого самоврядування, їх посадовим особам. (Рисунок 3.1.).

Рисунок 3.1 - Рівні цінностей Вороновицької громади

На першому рівні соціальна відповідальність стосується проблем вищого політичного порядку – війни та миру, екологічної безпеки, техногенних і природних загроз, шляхів розвитку цивілізації тощо. Вирішення цих питань є надзвичайно важливим і для Вороновицької громади і для українців в цілому. На другому рівні соціальна відповідальність посадових осіб державної та муніципальної влади пов'язана з визначенням оптимального шляху розвитку громади, регіону, країни, запобіганням громадянського протистояння, забезпеченням розвитку нації та соціального порозуміння. На третьому та четвертому рівнях соціальна відповідальність відображає ступінь громадянської зрілості людини, її здатність обирати національні, професійні й особистісні пріоритети, готовність відстоювати національні інтереси і національну державну політику. Сюди ж віднесемо готовність Вороновицької громади активно приймати участь у вирішенні справ місцевого значення, ініціювати розгляд проблемних питань, які турбують жителів Вороновицької ОТГ.

Перші результати роботи об'єднаних територіальних громад чітко свідчать про переваги децентралізованої системи місцевого розвитку. Завдання старости – стати лідером децентралізації. Тому в громадах виникають питання стосовно компетенцій старост та їх впливу на розвиток територій. Впровадження посади старости зумовлює посилену увагу експертного середовища та практиків місцевого самоврядування до питань правового поля діяльності цих посадових осіб місцевого самоврядування. Хто такий староста і якими управлінськими інструментами має володіти ця людина? Як досягти результату, щоб обрані старости громад були високопрофесійними управлінцями? Староста - це лідер, якому громадяни виразили підтримку. Він - нова посадова особа місцевого самоврядування, нова інституція, створена для того, щоб інтереси всіх жителів сіл в об'єднаних територіальних громадах були належним чином представлені.

Староста обирається на 5 років, є членом її виконавчого комітету, представляє в ньому інтереси жителів села, селища, здійснює комунікацію між владою та громадою населених пунктів. Староста має робоче місце на території старостинського округу, де він обирався. Він організовує заходи, відслідковує проблеми громади на території старостинського округу та пропонує варіанти їх вирішення. Староста відповідає за активізацію громади у прийнятті рішень, працює з місцевими громадськими об'єднаннями.

Для того, щоб староста с. Комарів Вороновицької об'єднаної територіальної громади мав можливість використати весь арсенал можливостей розвитку своєї громади, пропонуємо до впровадження 10 кроків для успішної реалізації повноважень старости (Рисунок 3.2).

Рисунок 3.2 – План дій старости Вороновицької ОТГ

За останніми дослідженнями соціологів, активне ядро суспільства в Україні складає біля 20 %. Активне ядро – це така частина громадян, яка готова витратити свій час на вирішення суспільно важливих питань. Активність громадян виявляється та характеризує значну частину інтересів та проблем населення у великій мірі в соціальних мережах. На думку багатьох дослідників, в майбутньому соціальні мережі переростуть в нові платформи, за участь в яких будуть наступати юридичні наслідки. Наприклад, пост у фейсбуці не несе юридичних наслідків, в той час як електронна петиція має наслідком її розгляд за юридичною процедурою, визначеною в Законі України «Про звернення громадян». Теперішній активний сплеск постів в соціальних мережах отримав назву «фейсбучна демократія»: людина зайшла на сайт, написала думку чи описала проблему, але фактично далі не настає ніякого наслідку або користі для суспільства чи конкретної соціальної групи.

Ще одним прикладом е-демократії, який дуже стрімко розвивається в українському суспільстві, є бюджет співучасті. За два останніх роки 1 млн. людей розподілили на громадські проекти, які обираються шляхом голосування, більше 1 млрд. грн. На нашу думку, спільна розробка інструментів е-демократії у співпраці громадянського суспільства та представників влади є показником успішного розвитку демократії в цілому та е-демократії зокрема. Водночас потрібно розуміти, що перед нами стоїть виклик – якісно та вчасно реалізувати заплановані заходи. Загалом, секрет ефективності електронної демократії полягає в тому, що на перше місце виходить швидкий доступ до інформації, можливість комунікації великої кількості людей та можливість швидко об'єднуватися та приймати рішення.

Варто зазначити, що виклики часу вимагають від нас переформатування з гасел «зрада – перемога» в проектне мислення. Це означає перехід від просто висловлення певної проблеми та написання скарги до органів державної чи муніципальної влади (хоча це теж добре, бо

спонукає місцеву владу до активних дій щодо покращення умов життя на відповідній території) до пошуку шляхів вирішення проблеми, формування команди, пошуку ресурсів (краутсорсинг), організації процесу вирішення проблеми (забезпечення офісом, технікою, вузькими спеціалістами – бухгалтерами, юристами і т.д.) та активної співпраці з владою та контролем за вирішенням даного питання відповідальними органами. В процесі проходження зазначених етапів відбувається навчання та обмін досвідом учасників подібних команд (проектних груп), які в майбутньому здатні виступати експертами при вирішенні типових питань. Таким чином, відбувається перетворення енергії протесту в конструктивне партнерство активістів громадянського суспільства та влади. Розглянемо докладніше інструменти електронної демократії (рисунок 3.3).

Рисунок 3.3 - Інструменти Е-демократії, запропоновані Вороновицькій ОТГ

Ключову роль у функціонуванні е-демократії в Україні відіграють сайти центральних органів влади та місцевого самоврядування, які виконують функцію інформування суспільства про діяльність органів влади, спрощують доступ громадян до відкритих даних та державних послуг.

На сайті Верховної Ради України публікуються законодавчі акти після прийняття. Судова гілка влади представлена в Інтернеті Єдиним державним реєстром судових рішень. Вороновицька ОТГ теж має свій діючий сайт, а також представлена в соціальній мережі Фейсбук. Практично всі центральні та місцеві органи влади України мають свої сайти, багато з них представлені у соціальних мережах. Проте рівень інтерактивності веб-сторінок державних та муніципальних установ залишається різним. Тому, що тільки інформування громадян за принципом «згори – вниз» недостатньо, для повноцінного функціонування електронної демократії. Веб-сайти органів влади мають забезпечувати ефективну взаємодію з громадянським суспільством. Перехід від одностороннього формату до справжньої комунікації між владою та суспільством нині триває.

На місцевому рівні електронна демократія представлена передусім сайтами місцевих рад, а також низкою спеціалізованих сервісів. Серед найбільш успішних прикладів – Контактний центр Києва 1551, «Цілодобова варта» у Вінниці, сайт «Панель міста» Львівської міської ради, віртуальна приймальня мера в Івано-Франківську тощо. Також ефективну взаємодію між громадянами та місцевою владою забезпечує портал «Відкрите місто», до якого підключені вже 50 міст в Україні.

До найважливіших інструментів електронної демократії в Україні належать електронні петиції. Законодавчим підґрунтям для їх запровадження стало внесення у 2015 році до Закону України «Про звернення громадян» змін, що стосувалися електронного звернення та електронних петицій. Так, ст.23¹ передбачає, що громадяни можуть звернутися до Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, органу місцевого самоврядування з електронними петиціями через офіційний веб-сайт органу, якому вона адресована, або веб-сайт громадського об'єднання, яке здійснює збір підписів на підтримку електронної петиції.

На сьогодні, електронні петиції запроваджені на всіх рівнях влади. Процедура подання та розгляду електронних петицій, що пропонується до впровадження у Вороновицькій ОТГ, зображена на рисунку 3.4.

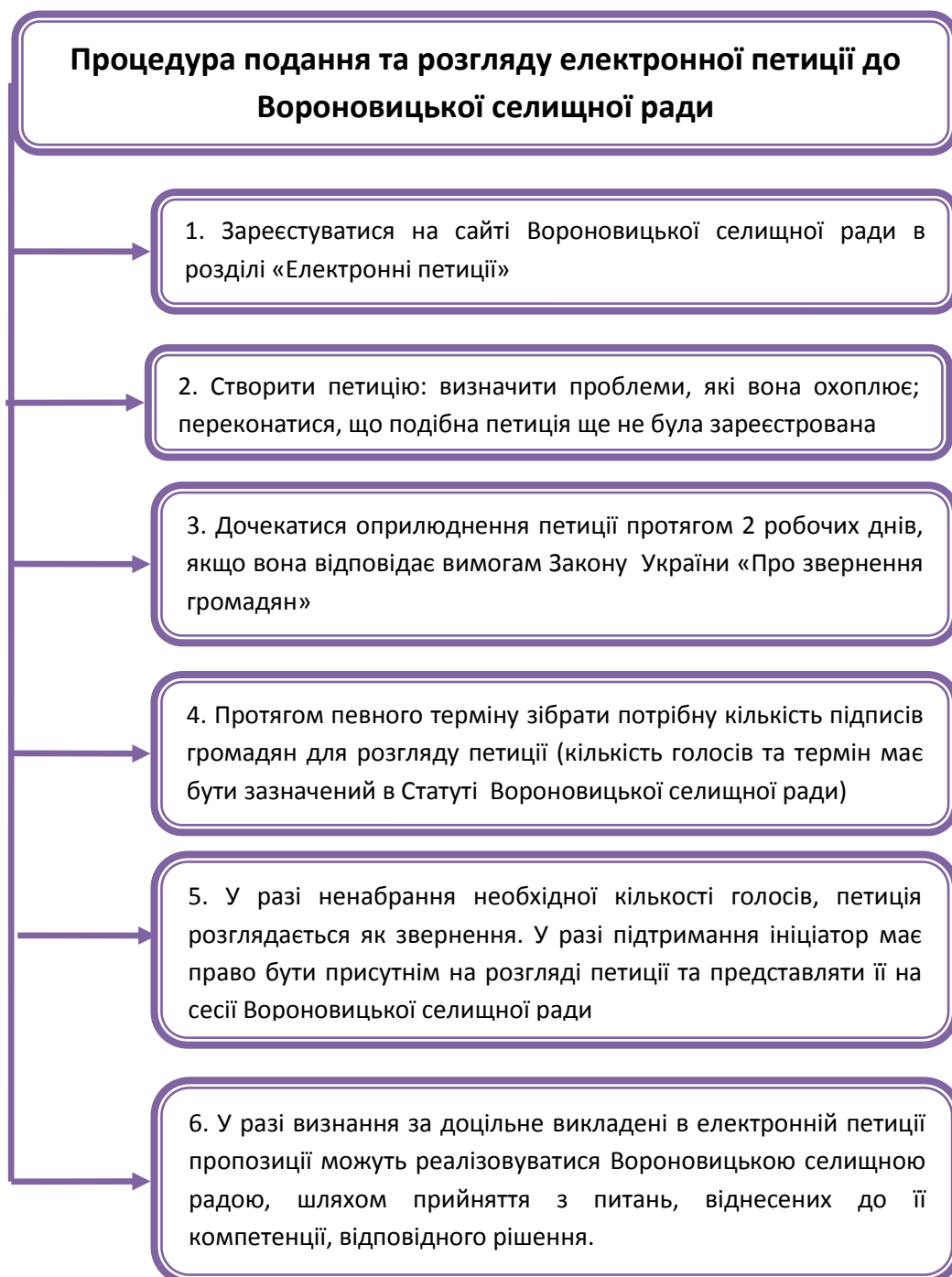

Рисунок 3.4 - Процедура подання та розгляду електронної петиції до Вороновицької селищної ради, в разі запровадження такого інструменту взаємодії влади та громади

На місцевому рівні ефективно функціонує Єдина система місцевих петицій e-dem.in.ua, яка використовується у понад 140 громадах. У системі запроваджена ідентифікація користувачів через Bank ID або мобільний телефон. Діють сервіси електронних петицій на сайтах місцевих рад. Тому впровадження такої системи у Вороновицькій ОТГ є на часі.

Ще одним дієвим інструментом е-демократії є громадські бюджети участі. Завдяки бюджетам участі громадяни можуть визначати, на які потреби спрямовувати бюджетні кошти. Частина міського/ селищного бюджету спрямовується на запропоновані громадянами проекти, які обираються шляхом електронного голосування. Бюджети участі діють у Києві, Вінниці та багатьох обласних центрах. Доцільно обговорити також

Також пропонуємо запровадити традицію проведення опитувань з важливих соціально-економічних питань життя громади. Адже, коли всі зайняті на роботі, іншими справами, немає можливості часто проводити загальні збори громадян, аби дізнатися їх думку з приводу їх ставлення до того чи іншого питання. Тому, доцільним є створення опитування на сайті Вороновицької ОТГ або селищної ради.

Отже, основою електронного урядування є зміна ролі держави та владних самоврядних органів у глобалізованому світі, криза традиційної моделі публічного управління та втрата довіри до влади, підвищення активності громадян. Ці складові обумовили розробку та впровадження в провідних країнах світу ринкової та демократичної моделей публічного управління, які б відповідали вимогам інформаційного суспільства.

Таким чином, зусилля України та її громадян безперечно сприяють розвитку електронної демократії в Україні. Подальша ефективність залежить від спільної роботи представників влади, громадянського суспільства міжнародних експертів.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

На основі проведених досліджень можна зробити такі висновки:

1. Подальше реформування публічного управління може бути успішним лише в тому разі, якщо воно буде реалізовуватися комплексно, таким чином, щоб перетворення в одній сфері, наприклад, економічній, стимулювали перетворення в соціальній сфері, а вони, у свою чергу, – в політичній сфері й навпаки. Комплексні перетворення неможливі без застосування комунікативних технологій. Держава без вироблення певного образу майбутнього, а також схваленої суспільством стратегічної моделі поведінки приречена на кризи.

2. Взаємодія влади та громадян, що забезпечується використанням сучасних комунікативних технологій, повинна забезпечити подолання негативних явищ у сфері публічного управління і сприяти гармонізації відносин між державою й суспільством.

3. Об'єднані громади дійсно зацікавлені у великому фінансовому ресурсі: 60% ПДФО, державні субвенції на освіту, медичні заклади, розвиток інфраструктури. Фінансування між ОТГ і сільськими радами відрізняється суттєво, до того ж тільки об'єднаним громадам передаються землі, що знаходяться поза межами населеного пункту. Із Вінницького району першою ОТГ стала Вороновицька. Головне завдання тепер ефективно розпоряджатися коштами та спрямовувати їх на задоволення потреб громади та на розвиток.

В процесі аналізу діяльності Вороновицької ОТГ та її органів управління ми сформуваємо такі пропозиції:

1. Перші результати роботи об'єднаних територіальних громад чітко свідчать про переваги децентралізованої системи місцевого розвитку. Завдання старости – стати лідером децентралізації. Тому було запропоновано

10 кроків до успішної реалізації компетенції старости с. Комарів та їх впливу на розвиток Вороновицької ОТГ.

2. Запровадження у Вороновицькій ОТГ традиції проведення опитувань з важливих соціально-економічних питань життя громади. Адже, в сучасних реаліях немає можливості часто проводити загальні збори громадян, аби дізнатися думку з приводу їх ставлення до того чи іншого питання.

3. Створення можливості подання е-петицій до керівництва Вороновицької ОТГ, з метою швидкої реакції на актуальні проблеми громади. Адже на місцевому рівні ефективно функціонує Єдина система місцевих петицій e-dem.in.ua, яка використовується у понад 140 громадах.

4. Ще одним дієвим інструментом е-демократії є громадські бюджети участі. Завдяки бюджетам участі громадяни можуть визначати, на які потреби спрямовувати бюджетні кошти. Частина міського/ селищного бюджету спрямовується на запропоновані громадянами проекти, які обираються шляхом електронного голосування. Бюджети участі діють у Києві, Вінниці та багатьох обласних центрах. Доцільно обговорити також дану ініціативу на сесії Вороновицької селищної ради.

Отже, ефективне муніципальне управління є визначальним і необхідним чинником суспільно-політичного і соціально-економічного розвитку територій. Ретельне планування і впровадження комунікативних стратегій необхідне при проведенні загальнонаціональних і локальних інформаційно-просвітницьких кампаній, виборів, референдумів, іміджевих процедур, для залучення членів територіальної громади до напрацювання і прийняття управлінських рішень, зростання рівня політичної культури громадян, а також самоорганізації населення, політичної й виборчої активності, ефективного представлення інтересів населення в органах місцевого самоврядування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 11.03.2015. *Урядовий кур'єр*. № 44.
2. Національна концепція розвитку громадянського суспільства в Україні
URL: www.civicua.org/servlet/DataLoad?t=3&c=1&q=34709 (дата звернення 13.10.2018).
3. Адамчук С. В. Актуалізація кадрового потенціалу як чинник професіоналізації державної служби. *Економіка & держава*. 2014. №7. С.137-140.
4. Булавка О. Г., Ставнича Л.А. Місцеві бюджети - основа розвитку сільських територіальних громад. *Економіка АПК*. 2014. №7. С.127-132.
5. Буряченко А. Соціальна інфраструктура у системі управління місцевим розвитком. *Ринок цінних паперів України*. 2014. № 7. С.77-88.
6. Вдовиченко Ю. В. Цифрові технології як основа та рушійна сила розвитку сучасної глобальної економіки. *Економіка & держава*. 2018. № 1. С. 79-82.
7. Головань, Н. Ю. Участь молоді у процесах прийняття рішень. *Вісник Київського інституту бізнесу та технологій*. 2015. № 2. С. 80-82.
8. Гоцуєнко Є. Децентралізація: плани та реальність. *Дзеркало тижня*. 2016. № 8. С. 9.
9. Гусєва О. Ю. Обґрунтування платформи прискореного економічного розвитку України на основі високошвидкісних технологій. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2017. № 2. С. 33-39.
10. Дирів А.Б. Децентралізація влади та реформування місцевого самоврядування як етап формування нової ефективної системи управління. Проблеми розвитку публічного управління в Україні. *Матер. наук.-практ. конф. за між нар. уч. до 100-річчя*

- запровадження державної служби України. Львів : ЛРІДУ НАДУ. 2018. С. 39-41.*
11. Довіра до ЗМІ. Чи готові українці підвищувати власну медіаграмотність? Укрінформ. URL: <http://www.ukrinform.com.ua>
 12. Дрешпак В. М. Сучасні напрями зарубіжних досліджень у сфері електронного урядування (на прикладі публікацій міжнародного журналу Electronic Government). Аспекти публічного управління. 2017. № 5-6. С. 17-26.
 13. Дубовик О. Громада, повіт, регіон. *Вінницька газета*. 2016. № 7. С. 11-12.
 14. Дульська І. В. Цифрові технології як каталізатор економічного зростання. *Економіка і прогнозування*. 2015. № 2. С. 119-133.
 15. Євдоченко Є., Данченко О., Животовський О. Про об'єкти критичної інфраструктури та управління телекомунікаціями. Урядовий кур'єр. 2018. № 3. С. 5.
 16. Жебровська О. О. Тенденції розвитку інтегрованих комунікацій в період трансформації світового економічного середовища. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2014. № 4. С. 92-98.
 17. Журавель П. А. Сучасні засоби комунікації в системі державного управління. *Економіка & держава*. 2014. № 5. С. 158-160.
 18. Карпенко, Н. Етика поведінки держслужбовця. *Фінансовий контроль*. 2015. № 8. С. 30-31.
 19. Кваша Т. К. Інноваційна політика як основа еко - інноваційної політики та політики "зеленого" зростання: її напрями та інструменти. *Проблеми науки*. 2014. № 4-5. С. 2-8.
 20. Ковальчук С. Ринок маркетингових комунікацій України: огляд та тенденції розвитку. *Маркетинг в Україні*. 2016. № 3. С. 18-33.
 21. Ковальчук С. Сучасні напрями рекламно - інформаційного тренду. *Маркетинг в Україні*. 2014. № 5. С. 6-18.

- 22.Крегул Ю. Реформування місцевого самоврядування в Україні. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2016. № 1. С. 17-27.
- 23.Крисько М.О. Використання комунікаційних технологій в публічному управлінні. Вісник студентського наукового товариства «ВАТРА» ВТЕІ КНТЕУ. Вінниця, 2018. С. 203-211.
- 24.Кузькін Є. Ю. Розширення повноважень місцевого самоврядування в сучасних умовах: основні напрями та подолання перешкод. *Фінанси України*. 2015. № 11. С. 43-55.
- 25.Легомінова С. В. Асиметричність інформації, її нівелювання з застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2017. № 2. С. 40-47.
- 26.Лозовський О. М. Розвиток комунікаційного менеджменту в сучасних умовах. Менеджмент XXI століття: сучасні моделі, стратегії, технології : Всеукр. науково-практична інтернет-конференція : збірник наукових праць, 14.02.2014. Вінниця : Центр підготовки наукових та навчально-методичних видань ВТЕІ КНТЕУ, 2014. С.595-597.
- 27.Малюк А. Глобалізація як процес виникнення інформаційного суспільства. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2015. № 4. С.20-39.
- 28.Махначова Н. М. Реформування муніципальної публічної влади в Україні: концептуальний підхід. *Економіка & держава*. 2015. № 3. С. 74-77.
- 29.Махначова Н.М., Семенюк І.Ю. Роль органів публічної адміністрації у адаптації підприємств до умов євроінтеграції (на прикладі Вінницької області). *Економіка та держава*. 2015. № 9. С. 88-90.
- 30.Махначова Н.М. Соціальна мобілізація та ресурсний потенціал громади. *Ефективна економіка*. 2016. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5175>

31. Мужанова Т. М. "Розумне місто" як інноваційна модель управління *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2017. № 2. С. 116-122.
32. Наливайко Л. Децентралізація влади в Україні в умовах розбудови демократичного громадянського суспільства. *Підприємництво, господарство і право*. 2015. № 10. С. 44-47.
33. Остапчук, Ю. Роль електронної комунікації в інформаційному суспільстві. *Вісник Книжкової палати*. 2016. № 5. С. 38-40.
34. Паризький, І. В. Галузеві елементи державного управління інноваційно-технологічним розвитком економіки України. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2017. № 2. С. 36-42.
35. Пархоменко К. Теоретичні засади формування рамок професійної компетентності державних службовців. *Актуальні проблеми економіки*. 2016. № 3. С. 292-299.
36. Плескач В. Використання новітніх інформаційно - комунікаційних технологій в системі управління державними фінансами. *Банківська справа*. 2015. № 3. С. 22-32.
37. Полторак К. А. Оцінювання ефективності маркетингових комунікацій у мережі Інтернет засобами математичного моделювання. *Маркетингові дослідження в Україні*. 2017. № 6. С. 44-54.
38. Попова, О. Реформування громад: "добровільність" без альтернативи. *Дзеркало тижня*. 2016. № 7. С. 6.
39. Почапський В. Р. Трансформація взаємодії громадянського суспільства та публічної влади засобами комунікативних технологій. *Менеджмент XXI століття: сучасні моделі, стратегії, технології*. Вінниця, ВТЕІ КНТЕУ. 2018. Ч. 2. С. 905-910.
40. П'ятницька Г., Найдюк В. Мультиваріативність стратегій інноваційного розвитку. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2018. № 1. С. 22-36.

- 41.Рибка С., Кільчицький Є., Післегін О. Про національну інформаційно - комунікаційну інфраструктуру. *Урядовий кур'єр*. 2015. № 6. С.10.
- 42.Романенко Є. О. Система маркетингових комунікацій в механізмах державного управління. *Актуальні проблеми економіки*. 2016. № 4. С. 69-78.
- 43.Русін В. Нові можливості вирішення проблем територіальних громад за допомогою міжбюджетних трансфертів. *Світ фінансів*. 2015. № 3. С. 82-93.
- 44.Савчин М. Реформування місцевого самоврядування в Україні у контексті соціетального конституціоналізму. *Право України*. 2014. №9. С.116-125.
- 45.Сафонова Т. Соціально-комунікаційні технології: диверсифікація в інформаційному суспільстві. *Вісник Книжкової палати*. 2016. № 10. С. 40-44.
- 46.Станкевич І. В. Аналіз і прогнозування розвитку сфери зв'язку та інформатизації України: можливості та загрози. *Економіка & держава*. 2016. № 2. С. 69-77.
- 47.Шаршов С. Об'єднання територіальних громад - запорука переходу місцевого самоврядування на якісно новий рівень. *Бухгалтерія: бюджет*. 2015. № 39. С.17-20.
- 48.Шолкова Т. Фінансова система місцевого самоврядування України: поняття та елементи. *Підприємництво, господарство і право*. 2014. № 9. С.50-53.
- 49.Якубенко І. М. Сучасні тенденції управління комунікаціями підприємства. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2017. № 2. С. 89-95.
- 50.Офіційний сайт Вороновицької об'єднаної територіальної громади.
URL: <http://votg.gov.ua>